

Національний
банк України

Біла книга
МАЙБУТНЄ
РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКУ
ФІНАНСОВОГО
ЛІЗИНГУ

БІЛА КНИГА

МАЙБУТНЄ
РЕГУЛЮВАННЯ
НЕБАНКІВСЬКОГО
ЛІЗИНГУ

м. Київ, травень 2020

Загальні відомості про фінансовий лізинг

Що таке фінансовий лізинг?

- Це надання лізингодавцем у платне користування клієнту (лізингоодержувач) об'єкта лізингу на визначений строк.
- На відміну від оперативного лізингу (оренди), фінансовий лізинг передбачає не тільки передачу лізингоодержувачу об'єкта лізингу, а й обов'язкову передачу всіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу.
- Лізингоодержувач має право придбати об'єкт лізингу з наступним переходом права власності від лізингодавця до лізингоодержувач
- Повний комплекс послуг з придбання, страхування, супроводу та сервісного обслуговування

Цільова аудиторія

- Підприємства у галузях сільського господарства, транспорту, медицини тощо

Значення фінансового лізингу для економіки

- Альтернатива кредиту для підприємств
- Можливість максимально швидкого отримання у користування основних засобів, необхідних для діяльності

Небанківські надавачі послуг фінансового лізингу

Небанківська фінансова
установа

- Фінансова установа
- Виключний вид діяльності з надання фінансових послуг

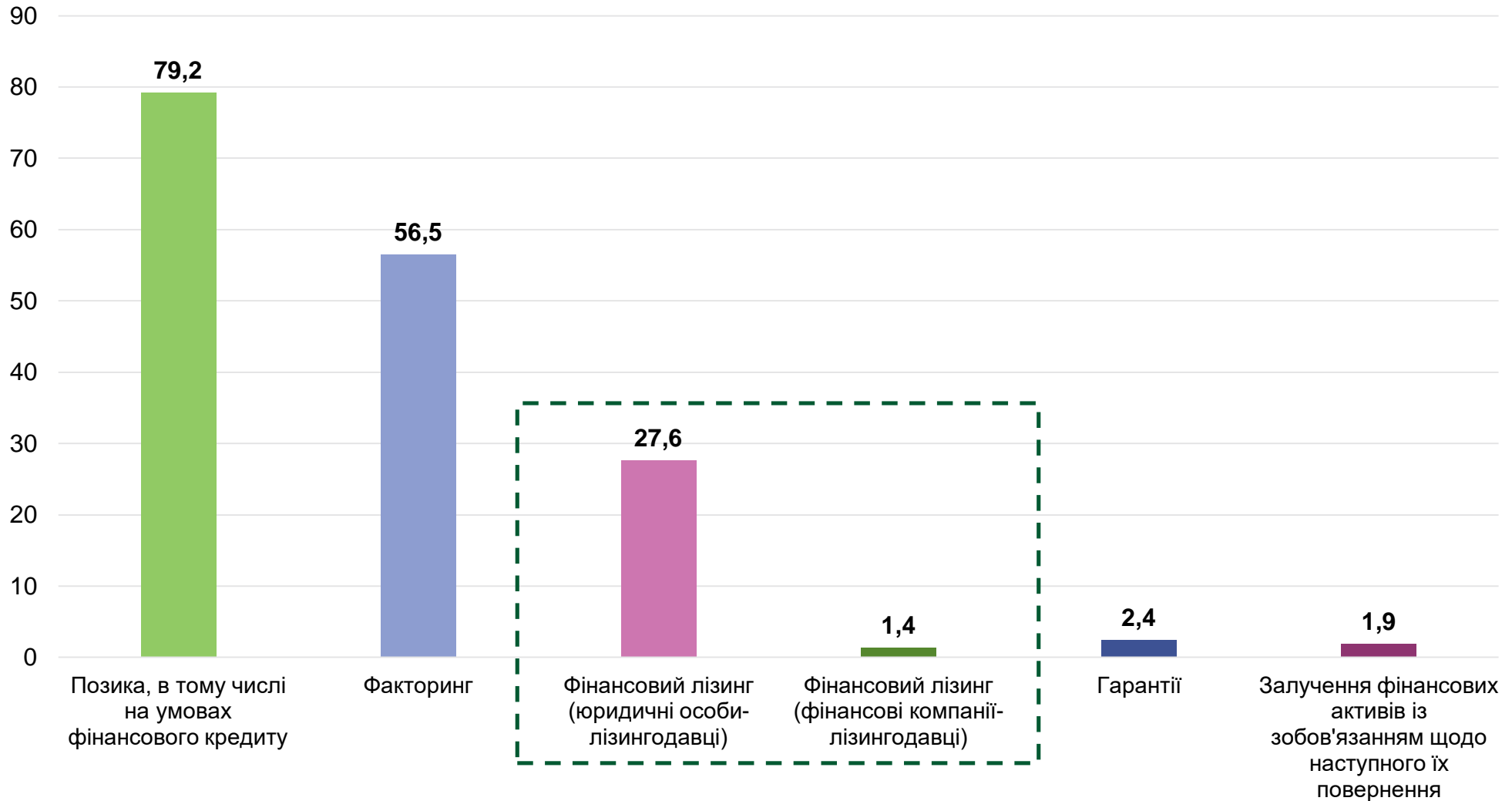

Юридична особа-
лізингодавець

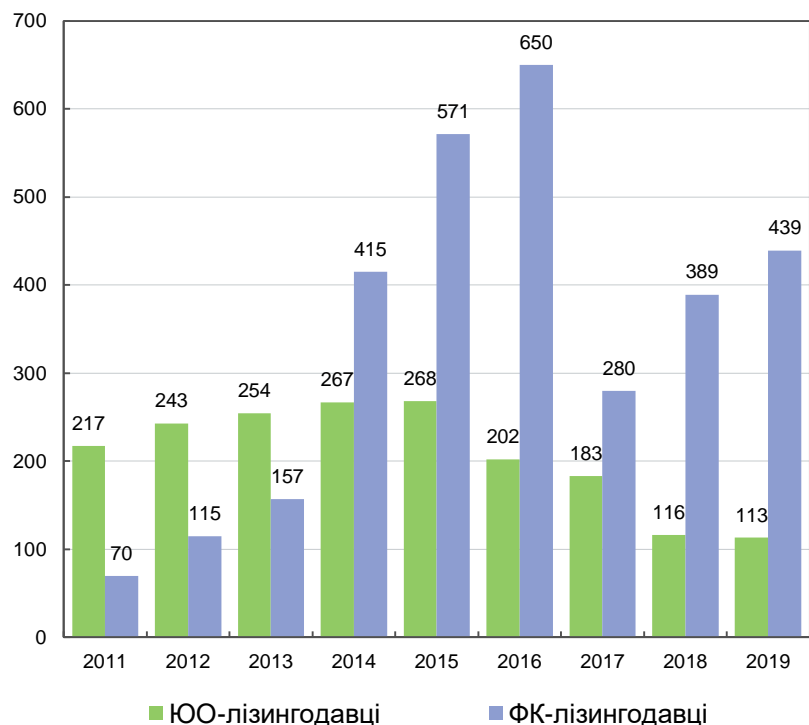
- **Без** статусу фінансової установи
- Можуть надавати **тільки одну фінансову послугу** – фінансовий лізинг
- Можуть здійснювати **іншу господарську діяльність** (наприклад, оперативний лізинг)

Обсяги операцій на ринку небанківських фінансових послуг

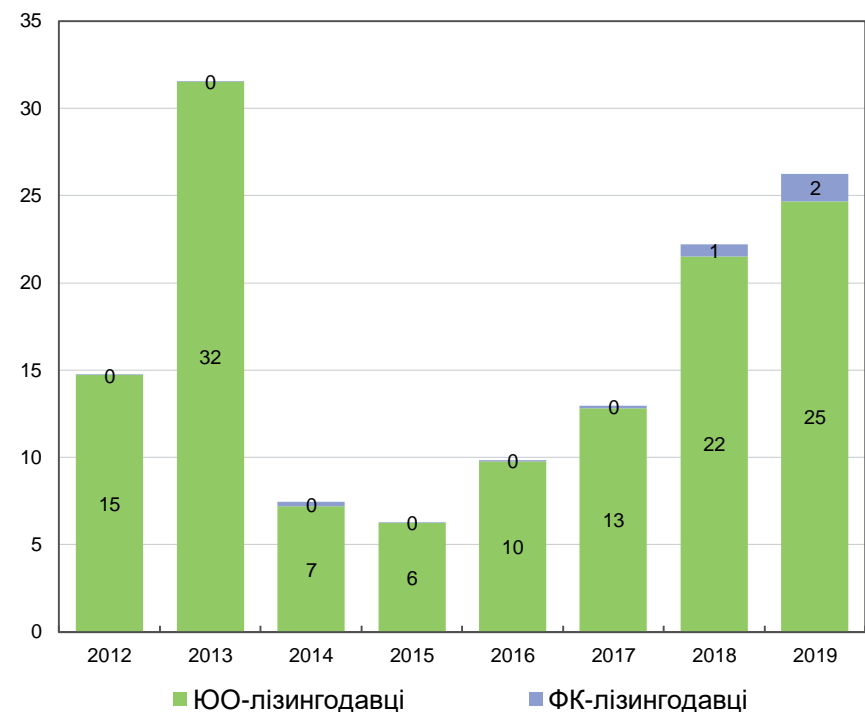
Обсяги операцій за 2019 рік, млрд грн

Кількість лізингодавців

Вартість договорів укладених за період

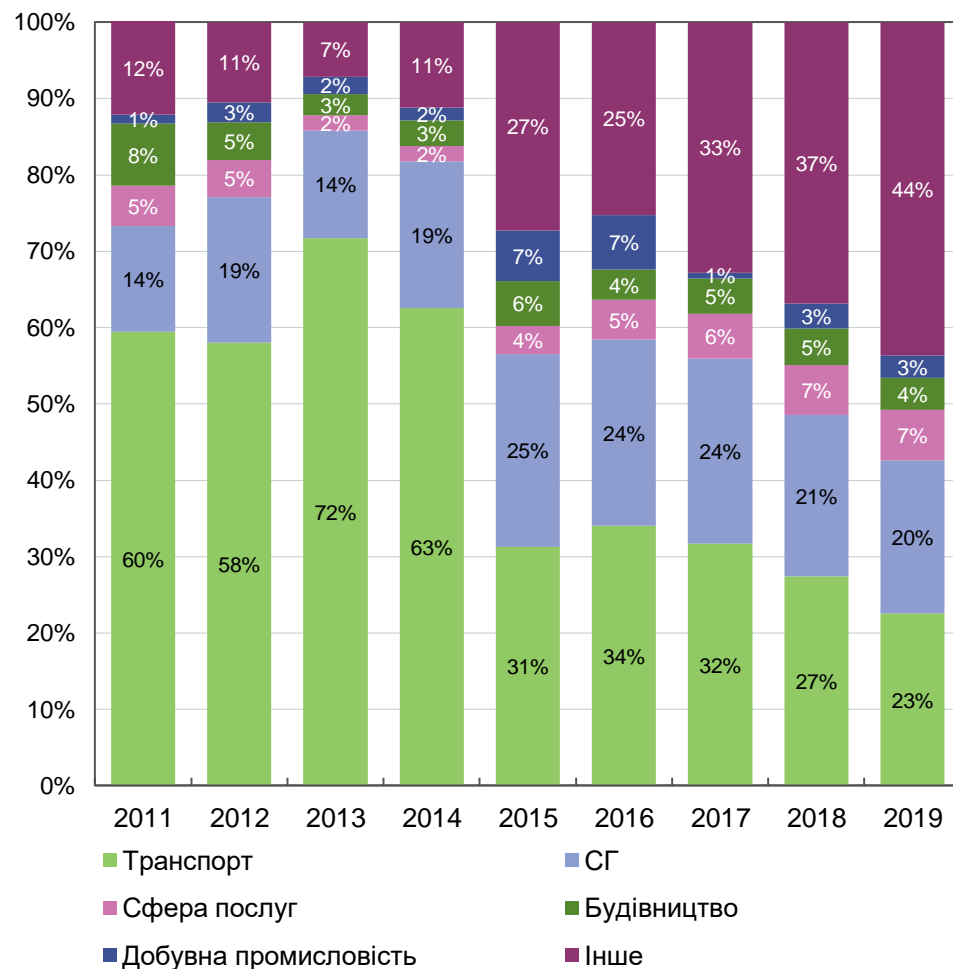
- Фінансова криза 2008–2009 років спричинила серйозні проблеми для ринку фінансового лізингу, як і для решти фінансового сектору. Незважаючи на певне відновлення після цього, події в Україні 2013–2014 років та девальвація гривні також мали негативний вплив - частина ЮО-лізингодавців покинули ринок. Пожвавлення активності на ринку фінансового лізингу почалось після 2015 року, що пояснюється поступовим відновленням економічної активності.
- У 2012-2017 роках майже 100% загальної вартості договорів фінансового лізингу концентрували ЮО-лізингодавці. В останні два роки частка ФК-лізингодавців у загальній вартості укладених договорів зростає та станом на кінець 2019 року досягла 6,1%.

Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за основними галузями

Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за 2019 рік

Структура договорів фінансового лізингу за галузями

Порівняння діючих вимог до надавачів послуг фінансового лізингу

Вимога	Фінансова компанія-лізингодавець	Юридична особа-лізингодавець
Необхідність включення до Переліку ЮО-лізингодавців	-	+
Необхідність включення до Реєстру фінансових установ	+	-
Необхідність отримання ліцензії	+	+
Виключна діяльність з надання фінансових послуг	+	-
Вимоги до капіталу	+	-
Вимоги до структури власності	+	-
Вимоги до ділової репутації та професійної придатності	+	- / +
Погодження істотної участі	+	-
Вимоги до розкриття інформації	+	-
Необхідність подання фінансової звітності регулятору	+	-

Нове регулювання: уніфікація вимог до надавачів послуг фінансового лізингу

AS IS

Небанківська фінансова
установа

Юридична особа-
лізингодавець

TO BE

Фінансова компанія

- Єдиний надавач послуг фінансового лізингу
- Уніфікація вимог: порядок виходу на ринок, нагляд, залучення коштів
- Виняток: виробники

Нова модель регулювання: перехід діючих юридичних осіб-лізингодавців у статус фінансових установ

113 юридичних осіб-лізингодавців мають отримати статус фінансової установи

Нові вимоги

Перехід юридичних осіб-лізингодавців у статус фінансової установи означає **розширення вимог до їхньої діяльності, зокрема:**

- встановлення вимог до мінімального розміру власного капіталу;
- нагляд на рівні з іншими фінансовими компаніями;
- встановлення чіткого переліку джерел для залучення коштів;
- вимоги до структури власності, погодження істотної участі та керівників
- надання НБУ фінансової звітності, нові стандарти регуляторної звітності

Нові можливості

- Перехід у статус фінансової установи **не вимагатиме зміни бізнес-моделі** юридичних осіб-лізингодавців. Вони й надалі **зможуть здійснювати іншу господарську діяльність** (наприклад, оперативний лізинг).
- Отримання статусу фінансової установи означає **можливість надання повного спектру фінансових послуг** (не тільки фінансовий лізинг): кредитування, обмін валют, переказ коштів тощо
- Покращені ліцензування і нагляд, регулярна фінансова звітність за МСФЗ та обов'язковий зовнішній аудит **сприятимуть здешевленню залучення фінансування та підвищенню інвестиційної привабливості**

Модель нового регулювання

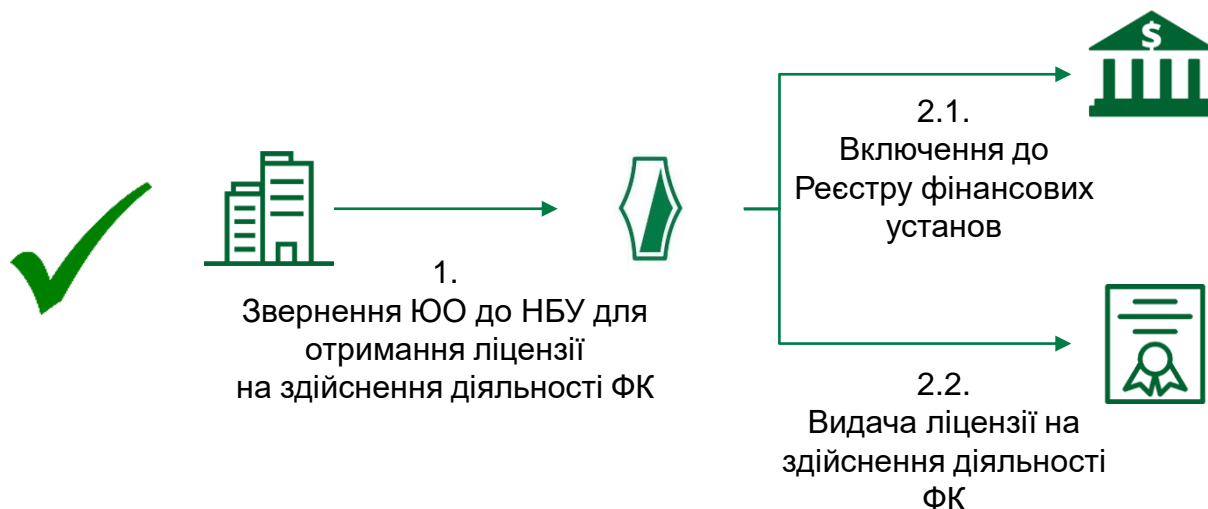
Критерій	AS IS	TO BE (для всіх фінансових компаній)
Реєстрація та ліцензування	<p>“Подвійна” авторизація ЮО спочатку отримують статус фінансової установи або включаються до переліку лізингодавців, а потім звертаються за отриманням ліцензії на здійснення операції</p>	<p>Ліцензування діяльності Одна ліцензія на здійснення діяльності фінансової компанії, яка дозволить надавати декілька видів фінансових послуг. Одночасно з видачою ліцензії інформація про компанію вноситься до Реєстру фінансових установ</p>
Види послуг	<p>НКФП:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Надання коштів у кредит<ul style="list-style-type: none"> ▪ Факторинг ▪ Фінансовий лізинг ▪ Надання гарантій <p>НБУ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Переказ коштів без відкриття рахунку ▪ Торгівля валютними цінностями	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Надання коштів у кредит<ul style="list-style-type: none"> ▪ Факторинг ▪ Фінансовий лізинг ▪ Надання гарантій ▪ Окремі фінансові платіжні послуги ▪ Торгівля валютними цінностями ▪ Нефінансові супровідні послуги ▪ Право вчиняти інші правочини, необхідні для надання фінансових послуг (в т.ч. оперативний лізинг)
Виключність діяльності	<p>Діяльність з надання фінансових послуг є виключним видом діяльності</p>	<p>Діяльність з надання фінансових послуги має бути основним видом діяльності</p>

Модель нового регулювання: вихід на ринок

Діюча модель виходу на ринок фінансових послуг

Нова модель виходу на ринок фінансових послуг

Компанія має можливість в рамках однієї ліцензії надавати декілька фінансових послуг.

В залежності від обраних послуг будуть встановлюватись вимоги до її діяльності

Модель нового регулювання: залучення фінансування

Залучення фінансування

AS IS

- Кошти учасників (в т.ч. ФО)
- Кошти інших фінансових установ
- Безпроцентна фінансова допомога (в т.ч. від ЮО, які не є ФУ)
- Субординований борг (**чинним законодавством врегульовано нечітко**)
- Емісія акцій (якщо АТ)
- Емісія облігацій (**чинним законодавством врегульовано нечітко**)

TO BE

- Кошти учасників (в т.ч. ФО)
  - Кошти інших фінансових установ
  - Безпроцентна фінансова допомога (в т.ч. від ЮО, які не є ФУ)
  - Емісія акцій
- +
- **Кошти афілійованих осіб**
  - Субординований борг – в т.ч. кошти від ЮО і ФО, **які є “кваліфікованими інвесторами”**
  - Емісія облігацій – **чітке регулювання**, дозвіл на публічне розміщення в т.ч. серед ФО і ЮО, за умови дотримання вимог НБУ і НКЦПФР

Модель нового регулювання: матриця вимог (1/2)

Ліцензування (вхід на ринок)

Бізнес-план	Мінімальний початковий (власний) капітал	Бездоганна ділова репутація (власників істотної участі)	Погодження істотної участі		Прозора структура власності	Правила надання фінансових послуг	Технічні вимоги
 Light варіант - опис бізнес намірів в анкеті	 3 млн (1 послуга) 5 млн (2 і більше)		 Light варіант	Повідомлення про зміни в структурі власності			 Обсяг залежить від виду послуг

Види нагляду

Пруденційний	пруденційні вимоги	1. Дотримання мінімального розміру власного капіталу 2. Посилені вимоги і нормативи для гарантій	За ринковою поведінкою	Захист прав клієнтів, в т.ч. дотримання стандартів надання послуг та вимог до їх реклами	
				КУ / СВК / СУР	вимоги на рівні принципів методичні рекомендації вплив на наглядову оцінку
	Забезпечення бездоганної ділової репутації власників та керівників				
	Протидія антиконкурентній діяльності				
	Протидія зловживанням та протиправній діяльності				
	Контроль за реалізацією своїх повноважень СРО				

Форми нагляду

Безвиїзний	Основна форма нагляду	Виїзний	за потреби (ad hoc) за наявності обґрунтованих підстав проведення позапланових перевірок, зокрема за результатами аналізу звернень клієнтів про порушення їх прав, у випадку неподання звітності у встановлений строк, за наявності фактів, які свідчать про підвищення ступеня ризику від здійснюваної діяльності
-------------------	-----------------------	----------------	--

Модель нового регулювання: матриця вимог (2/2)

Корпоративне управління та керівники

Вимоги до органів управління	Незалежні директори	Колективна придатність	Керівники	Професійна придатність та ділова репутація	Аутсорсинг ключових процесів чи функцій	Погодження керівників	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ Виконавчий орган (директор / члени правління) ▪ Наглядова рада (якщо створена) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Головний бухгалтер 				Перевірка на відповідність кваліфікаційним вимогам здійснюється фінансовою установою. Можливість вибіркової перевірки при подачі документів та постійним подальшим моніторингом

Звітність

Стандарт	Формат подання	Обсяги	Зовнішній аудит
МСФЗ МСФЗ для МСП	На основі таксономії у форматі XBRL із використанням СФЗ	Доцільно передати функції зі встановлення порядку ведення БО та складання ФЗ від Мінфіна до НБУ	

Вихід з ринку

Анулювання (відкликання) ліцензії	Добровільна здача ліцензії	Неплатоспроможність (тимчасова адміністрація)	Передача портфелю договорів про надання фінансових послуг
Без примусової ліквідації	можливість здачі ліцензії без припинення ЮО	Банкрутство в загальному порядку	